

Jorden bör vara fint sållad kompostjord, gärna med extra inblandning med finmalen torvmull och något sand. Har man ej tillgång till egen jord så finns det i regel speciell såjord att köpa som ej är konstgödslad.

Bäst att skola

Sådden kan dels gå tillväga så att man sätter ett och ett frö i små krukor eller många frön i en större kruka eller fat. Vid den senare metoden måste man skola, d.v.s. flytta om varje planta, och det bör ske redan när de första bladen efter hjärtbladen börjar växa fram.

Det förefaller kanske som om den första metoden är lämpligast eftersom den är enkel, men plantorna blir knubbigare och kraftigare om man skolar dem, och knubbiga plantor ger bättre resultat oavsett om de skall odlas i växthus eller på friland.

Är det mycket små frön (t.ex. petunia) täcker man dem inte med jord utan bara med en glasskiva eller plast och sedan med tidningspapper ovanpå (vissa frön skall gro ljust). Större frön täckes med jord så att fröna döljes helt. Första vattningen efter sådden bör ske mycket försiktigt med t.ex. duschspruta. Senare vattning av sådden (som absolut ej får torka sedan groningen påbörjat) sker lättast genom att man sakta sänker ner krukans eller fatets i ljummet vatten så djupt att vattnet inte riktigt når upp till jordytans nivå. Efter 15-30 minuter tar man upp sådden igen som då ej behöver vattnas på nytt förrän om 5-6 dagar. Så fort växterna börjar komma upp bör de stå ljust och man bör även lätta något på glaset, mer och mer för varje dag och efter 2-5 dagar (beroende på vad man sått) tar man bort glaset eller plasten helt.

Små plantor

Är plantorna små som t.ex. purjo och selleri, kan man skola dem i plastfat eller större krukor, först med några cm avstånd mellan varje och sedan när de börjar stå för tätt så planterar man in dem i krukor. Snabbväxande arter, som t.ex. Tagets och tomater, planterar man in direkt i krukor från såbädden under förutsättning att man har plats.

En jämn tillväxt

Krukorna kan vara av lera, plast eller torv. För tidiga sådder där plantorna skall kultiveras inomhus lång tid innan de kommer på den slutliga växtplatsen bör man först plantera in dem i mindre krukor (6-8 cm) och senare omplantera dem i större krukor. På så sätt håller man dem i jämnare tillväxt än om de planteras in i stora krukor på en gång och för den oerfarne odlaren är det mindre risk att man misslyckas med den metoden.

Torvkrukor tveksamt

Användning av torvkrukor är tveksamt vid tidiga odlingar, bl.a. därför att genom den intensiva avdunstningen av vatten från torvkrukornas sänks temperaturen omkring och i själva krukklumpen. Har man möjlighet att sänka ner hela krukans i något material, t.ex. sand, minskas den nerkylande effekten. Vissa fabrikat av torvkrukor innehåller dessutom konstgödsel, så om man vill ge plantorna en god start så skall man använda plast- eller lerkrukor, och dem kan man ju dessutom använda i många år. Jorden för inplantering och skolning bör helst bestå av kompostjord, ev. med tillsats av lite torkad hönsködsel och algomin, beroende på styrkan av kompostjorden. Vid sådd i bänk för plantuppdragning är det bra om själva såbädden består av finsållad kompostjord eller sandblandad torvmull till ett djup av 4-5 cm. Klumpar av torvmull eller kompostjord är till stort besvär när man skall skola växterna. Det är givetvis endast växter som ej behöver hög jordtemperatur som man kan så i bänk, såvida man inte har bänk med undervärme.

Sådden går för övrigt till på samma sätt som vid sådd i kruka, man sår i rader eller bredsår och täcker försiktigt med jord. Lättast gör man det med ett fint såll.

Vattnar gör man försiktigt med dusch eller stril så att inte fröna flyter ihop, sedan täcker man sådden med tidningpapper och lägger glaset eller plasten över bänken. På nätterna täcker man hela bänken till skydd mot nattkylan, och även om det inte är risk för köldgrader bör den täckas för att man skall få så jämn temperatur som möjligt. Det ger ett bättre gröningsresultat.

Passa tiden noga

Så fort sådden kommer upp tar man bort tidningarna och den tidpunkten måste man passa noga, för genom endast en dags försening kan man förstöra en hel sådd. Man skall även börja lufta bänken så fort de första fröna har grott, några cm öppning till att börja med och sedan mer och mer i förhållande till väderlek och växtfart. Det är alltid bättre att plantorna växer långsamt och blir knubbiga än att de får växa fort i hög temperatur. Skolning till annan bänk eller inplantering i krukor som placeras i bänk eller växthus bör ske så fort det går.

Måste skuggas

Bänkarna måste skuggas mot solen de första 5-6 dagarna efter omplantering eller skolning och luftningen bör ske sparsamt, men så fort man ser att plantorna börjar växa igen så ökar man luftningen och minskar på skuggningen. Vattning i bänk bör helst ske på morgonen, eftersom alla kålväxter och lövkojor m.fl. lätt angrips av svamp i småplantsstadiet om luftfuktigheten är för hög under natten. Svag gödselvattning kan ges en till två gånger, i synnerhet om plantorna ser ut att stå stilla. Det är viktigt att hålla dem i jämn växt så att inte stammen blir hård, eftersom det försvårar den fortsatta tillväxten. Före utplanteringen bör man avhärda plantorna och det gör man genom att lufta rikligt. Helst bör man ta bort glaset helt sista dagarna före utplanteringen och även på nätterna om det ej är risk för frost. Växter som man dragit upp inomhus sätter man ut på en skyddad plats, till att börja med några timmar varje dag och så småningom hela dagar.

Att reflektera solljus med hjälp av staniolpapper på en pappskiva är ett enkelt sätt att hindra att plantorna sträcker sig mot fönstret. Metoden är också användbar för att vitalisera krukväxter som lidit vinterkval under solfattiga dagar. Använd inte reflektorn på för späda plantor när solen står som högst eftersom de är känsliga för hetta. Och tänk på att jorden torkar ut fortare om du använder en reflektor. Siv Johansson - bilden - prövade reflektorn en vår och fann att tomatplantorna blev kraftigare och knubbigare än tidigare år då hon vänt och vänt på krukorna för att få raka plantor.

Denna artikel bygger ursprungligen på en text från FOBO:s handbok. Du kan läsa originalversionen [här](#).